

## **ЗМІСТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В УКРАЇНІ**

**Вікторія Сергіївна ВОЮЦЬКА,**

*аспірант Харківського національного  
університету внутрішніх справ*  
<https://orcid.org/0009-0000-1014-9472>

Нормативно-правова основа контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю в Україні, яку складають акти різних рівнів нормативно-правового забезпечення цієї адміністративно-правової діяльності. Критично аналізуючи увесь масив діючого законодавства, котре стосується підприємницької діяльності, а також контролю і нагляду за цією діяльністю, можемо дійти думки, що розглядувану нами нормативно-правову основу складають три рівні нормативно-правових актів. По-перше, це конституційний рівень, на якому знаходиться Основний Закон України. По-друге, це законодавчий рівень, яким охоплено декілька підгруп законодавчих актів, а саме: 1) законодавчі акти цивільного та господарського законодавства, що містять норми про підприємницьку діяльність, становлячи основу господарського правопорядку в Україні; 2) законодавчі акти адміністративного законодавства, що стосуються підприємницької діяльності в Україні, що поділяються на такі підгрупи законів України: а) підгрупа законодавчих актів, які встановлюють адміністративно-правові режими організації та здійснення підприємницької діяльності й суміжні з ними галузеві правові режими; б) підгрупа законодавчих актів, які визначають загальний та спеціальний адміністративно-правовий статус суб'єктів, які здійснюють контрольно-наглядову діяльність за підприємницькою діяльністю в Україні; в) підгрупа законодавчих актів, які регулюють різні аспекти дії спеціального адміністративно-правового режиму контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю в Україні. По-третє, це рівень підзаконних нормативно-правових актів, якими забезпечується контрольно-наглядова діяльність за підприємницькою діяльністю в Україні. Зазначеним рівнем охоплено низку підзаконних актів, що регулюють різні аспекти організації та здійснення контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю, залежно від предмету відання суб'єкта нормотворчості, яким створюються такі підзаконні акти

Приймаючи до уваги позиції учених стосовно змісту предмету сучасного адміністративного права України [див., напр.: 1; 2], а також особливих рис адміністративно-правове регулювання [див., напр.: 1, с. 8-9; 2, с. 90], доходимо висновку, що:

1) норми адміністративного законодавства, будучи частиною механізму правового регулювання підприємницької діяльності, визначають основи контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю, адже саме з цих норм випливає, зокрема: а) мета і завдання цієї контрольно-

наглядової діяльності; б) коло суб'єктів, які здійснюють контрольно-наглядову діяльність за суб'єктами підприємницької діяльності, а також коло суб'єктів, щодо яких реалізуються заходи такої контрольно-наглядової діяльності; в) обсяг заходів контрольно-наглядової діяльності за суб'єктами підприємницької діяльності; г) основні принципи, підстави, умови, критерії, на основі яких здійснюється контрольно-наглядова діяльність за підприємницькою діяльністю, а також етичні стандарти цієї діяльності суб'єктів владних повноважень; г) заходи юридичної відповідальності у сфері контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю;

2) особливу роль адміністративне законодавство в нормативно-правовому забезпеченні контрольно-наглядової діяльності за підприємницькою діяльністю виконує з огляду на те, що така контрольно-наглядова діяльність об'єктивується у множині правових відносин:

а) учасниками яких є суб'єкти владних повноважень або ж суб'єкт владних повноважень (безпосередньо контрольно-наглядовий орган публічної влади та його посадові особи; в умовах розвитку доктрини адміністративного права України – також суб'єкт громадянського суспільства, котрий виконує контрольно-наглядові функції) і суб'єкт підприємницької діяльності, що вказує на те, що такі відносини охоплені адміністративним правом, адже становлять предмет цієї галузі права. Оскільки ці правові відносини охоплені предметом адміністративного права, вони охоплені дією відповідного галузевого правового режиму й тому врегульовуються саме адміністративним законодавством.

Тобто, як випливає з викладеного, виключно адміністративним законодавством врегульовуються *відносини з приводу контрольно-наглядової діяльності*, що безпосереднім чином виникають: між суб'єктом владних повноважень, який здійснює контрольно-наглядову діяльність за підприємницькою діяльністю, та суб'єктом підприємницької діяльності, який є об'єктом контрольно-наглядової діяльності; між суб'єктами владних повноважень стосовно забезпечення контрольно-наглядової діяльності, оптимального досягнення мети цієї діяльності тощо;

б) які за своєю юридичною природою є переважно владно-розпорядчими, адже: по-перше, упорядковують правовий статус суб'єктів контрольно-наглядової діяльності й аспекти реалізації ними такого статусу; по-друге, регламентують адміністративно-правовий механізм контрольно-наглядового впливу держави (також суб'єктів громадянського суспільства) на суб'єктів підприємницької діяльності; по-третє, визначають режим забезпечення законності в контрольно-наглядовій діяльності та в діяльності (що має публічно-правове значення) суб'єктів підприємницької діяльності. За таких обставин, контрольно-наглядова діяльність охоплює комплекс правовідносин, що є адміністративно-правовими відносинами, які врегульовуються відповідно нормами адміністративного законодавства України.

Враховуючи те, що в контрольно-наглядовій діяльності за підприємницькою діяльністю використовуються норми адміністративного, господарського і цивільного законодавства, зазначимо, що:

1) норми адміністративного законодавства в контрольно-наглядовій діяльності за підприємницькою діяльністю безпосереднім чином визнача-

ють усі аспекти здійснення такої діяльності, будучи основою такої контрольно-наглядової діяльності. Це пояснюється тим, що юридична визначеність вказаної адміністративно-правової діяльності забезпечується саме нормами адміністративного законодавства, що закономірно, з огляду на: а) коло суб'єктів, які здійснюють контрольно-наглядову діяльність; б) публічно-правову природу заходів контрольно-наглядової діяльності та процедур їх застосування; в) публічно-правові наслідки (поряд із приватно-правовими наслідками) цієї діяльності та ін.;

2) норми господарського та цивільного законодавства в контрольно-наглядовій діяльності за підприємницькою діяльністю використовуються в якості галузевих норм, що мають допоміжне значення, визначаючи основу господарського правопорядку в Україні. Керуючись цими нормами суб'єкти контрольно-наглядової діяльності можуть оцінювати дії, рішення, договори (контракти), відносини і процеси у сфері підприємницької діяльності в якості таких, що узгоджуються із засадою законності.

Отже, в той час як адміністративно-правове регулювання є наріжним каменем контрольно-наглядової діяльності, господарське та цивільне законодавство виконує важливу допоміжну роль в належному здійсненні такої адміністративно-правової діяльності, даючи цінну нормативно-правову основу, на якій оцінюється законність дій (бездіяльності), а також прийнятих рішень суб'єктів підприємницької діяльності у їх взаємодії один з одним. При цьому слід мати на увазі, що сфера дії господарського та цивільного законодавства є обмеженою в контексті контрольно-наглядової діяльності, адже саме адміністративним правом забезпечується всеосяжна правова основа, необхідна для ефективного контролю і нагляд за підприємницькою діяльністю в Україні. У цьому контексті слід наголосити на тому, що саме адміністративно-правове законодавство формує правову основу для контролю і нагляду за підприємницькою діяльністю.

#### **Список використаних джерел:**

1. Галуцько В.В. Предмет сучасного адміністративного права України. *Форум права*. 2010. № 2. С. 83-88.
2. Мельник Р.С. Предмет адміністративного права. *Право України*. 2018. № 3. С. 34-38.
3. Авер'янов В.Б. Значення адміністративних процедур у реформуванні адміністративного права. *Часопис Київського університету права*. 2009. № 3. С. 8-14.
4. Невядовський В.О. Адміністративно-правові засади здійснення контролю за якістю вищої освіти в Україні: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Суми, 2021. 403 с.